

**TÜRKİYE TARIM HAVZALARI ÜRETİM VE DESTEKLEME MODELİNE
GÖRE YAŞ ÇAY ÜRETİCİLERİNE 2024 YILI ÜRÜNÜ YAŞ ÇAY
FARK ÖDEMESİ DESTEĞİ YAPILMASINA DAİR TEBLİĞ
(TEBLİĞ NO: 2024/34)**

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Tebliğin amacı; 23/8/2024 tarihli ve 8858 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulan 2024 Yılında Yapılacak Bitkisel Üretime Yönelik Desteklemeler ile Diğer Bazı Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karar hükümlerine göre, 2024 yılı üretim sezonunda üretilen ve satışı yapılan yaş çay yaprağına verilecek fark ödemesi desteğine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Tebliğ; 2024 Yılında Yapılacak Bitkisel Üretime Yönelik Desteklemeler ile Diğer Bazı Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karar ekinde yer alan Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli Listesinde belirlenen tarım havzalarında, 2/4/2012 tarihli ve 2012/3067 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Çay Tarım Alanlarının Belirlenmesi ve Bu Alanlarda Çay Tarımı Yapan Üreticilere Ruhsatname Verilmesine Dair Karar ile belirlenen ve Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü tarafından ruhsatname verilen alanlarda 2024 yılı üretim sezonunda yaş çay yaprağı üreterek satışını yapan ruhsatlı üreticilerin desteklenmesini kapsar.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Tebliğ, 23/8/2024 tarihli ve 8858 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulan 2024 Yılında Yapılacak Bitkisel Üretime Yönelik Desteklemeler ile Diğer Bazı Tarımsal Desteklemelere İlişkin Kararın 2 nci maddesinin dokuzuncu fıkrasının (e) bendi ile 7 nci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4- (1) Bu Tebliğde geçen;

a) Bakanlık: Tarım ve Orman Bakanlığını,

b) Çay tarım alanı: 2/4/2012 tarihli ve 2012/3067 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Çay Tarım Alanlarının Belirlenmesi ve Bu Alanlarda Çay Tarımı Yapan Üreticilere Ruhsatname Verilmesine Dair Karar ile belirlenen ve çay üretimine izin verilen çay alanlarını,

c) ÇAY-KUR: Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğünü,

ç) İcmal 1: ÇAY-KUR fabrikaları için, üretici bazında 2024 yılı yaş çay ürünü fark ödemesi desteğine esas örneği Ek-2'de yer alan belgeyi,

d) İcmal 2: Özel sektör işletmeleri için, üreticilerin bağlı bulunduğu ÇAY-KUR fabrikası bazında hazırlanan 2024 yılı yaş çay ürünü fark ödemesi desteğine esas örneği Ek-3'te yer alan belgeyi,

e) İcmal 3: 2024 yılı yaş çay ürünü fark ödemesi desteğine esas bilgilerin ÇAY-KUR çay fabrikalarına göre icmalini gösteren ve bir örneği Ek-4'te yer alan belgeyi,

f) İcmal 4: Üretici bazında 2024 yılı yaş çay ürünü fark ödemesi desteğini gösteren ve bir örneği Ek-5'te yer alan belgeyi,

g) Karar: 23/8/2024 tarihli ve 8858 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulan 2024 Yılında Yapılacak Bitkisel Üretime Yönelik Desteklemeler ile Diğer Bazı Tarımsal Desteklemelere İlişkin Kararı,

ğ) Özel sektör işletmeleri: Ruhsatlı üreticilerden yaş çay alımını yapan ve satın aldığı yaş çayı ticaret borsalarında tescil ettiren ticari firmaları/işletmeleri,

h) Ruhsatlı çaylık alan: Ruhsatnamede belirtilen ve üzerinde çay tarımı yapılan alanı,

ı) Ruhsatlı üretici: Çay tarım alanlarında çay tarımı yapan gerçek ve tüzel kişileri,

i) Üretim sezonu: 4/5/2024-31/12/2024 tarihleri arasını,

ifade eder.

Ödeme yapılacak üreticiler ve ödeme miktarları

MADDE 5- (1) 2024 yılı üretim sezonunda üreticiliği devam eden ruhsatlı üreticiler ile ilk defa 2024 yılı üretim sezonunda yaş çay yaprağı üreterek satışını yapan ruhsatlı üreticilere kilogram başına 200 kuruş fark ödemesi desteği yapılır.

Başvurular

MADDE 6- (1) Ruhsatlı üretici olup, Karardan önceki yaş çay ürünü destekleme ödemelerine ilişkin kararlar doğrultusunda yaş çay ürünü destekleme ödemelerinden faydalanmak için kamu ve/veya özel sektör işletmelerine başvuruda bulunan, ruhsatını yenileyen ve 2024 yılı üretim sezonunda da üreticiliği devam eden ruhsatlı üreticilere, kamu ve özel sektör işletmeleri tarafından, 2024 yılı üretim sezonunda sattıkları yaş çay miktarı üzerinden, üretici başvurusu olmaksızın 2024 yılı fark ödemesi desteği düzenlenir.

(2) Ancak kamu ve/veya özel sektör işletmelerine 2024 yılı üretim sezonunda sattıkları yaş çay nedeniyle, bu fark ödemesi desteğinden ilk defa yararlanmak isteyen ruhsatlı üreticiler, 31/12/2024 tarihine kadar çiftçi belgesi ve Ek-1'de yer alan başvuru dilekçesi ile birlikte T.C. kimlik numarasını beyan ederek yaş çay sattıkları kamu ve/veya özel sektör işletmelerine başvururlar. Başvuru dilekçesi ve çiftçi belgesinin yaş çay satılan tüm kamu ve özel sektör işletmelerine verilmesi zorunludur.

Fark ödemesi desteğine esas yaş çayın satın alınması, tescili, onayı ve icmallerin hazırlanması

MADDE 7- (1) Kamu ve özel sektör işletmeleri, 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun ilgili maddeleri gereğince müstahsil makbuzu veya fatura ile onaylı yaş çay tahakkuk bordrosu düzenlemek suretiyle ruhsatlı üreticilerden satın aldıkları yaş çay ürünü miktarını ticaret borsalarında tescil ettirirler. Fark ödemesi desteğine esas yaş çay miktarlarının; ticaret borsalarınca tescil edilmesi, müstahsil makbuzu ve/veya fatura ile onaylı yaş çay tahakkuk bordrosu düzenlenmesi suretiyle satın alınması esastır.

(2) Tescil edilen miktar doğrultusunda fark ödemesi desteğinden faydalanacak olan ruhsatlı üreticiler için başvuru tarihinin bitimini müteakip on gün içinde ÇAY-KUR İcmal 1'i, özel sektör işletmeleri ise İcmal 2'yi düzenler.

(3) Kamu ve özel sektör yaş çay işletmelerince düzenlenen bu icmaller on gün içerisinde ticaret borsalarında onaylatılır.

(4) Ticaret borsaları 2024 yılı üretim sezonunda kendilerine tescil ettirilen yaş çay miktarlarını işletme bazında ÇAY-KUR'a bildirir.

(5) Özel sektör işletmeleri, üretici bazında hazırladıkları İcmal 2'nin, ticaret borsalarında onayını müteakip, ÇAY-KUR fabrikası bazında fark ödemesi desteğine esas toplam yaş çay miktarını gösteren İcmal 3'ü hazırlar ve onaylar. Hazırlanan İcmal 3, borsa onayına gerek olmaksızın ÇAY-KUR'a iki suret olarak gönderilir. Teslim edilen icmalin bir sureti, ÇAY-KUR tarafından üzerine "Görölmüştür" ibaresi konularak ilgili özel sektör işletmesine gönderilir.

(6) Özel sektör işletmeleri tarafından düzenlenen üretici bazındaki İcmal 2, ticaret borsalarında onayını müteakip, üç gün içerisinde İcmal 3 ile birlikte ÇAY-KUR'a ait üretici kayıtlarının bulunduğu çay fabrikalarına teslim edilir.

(7) ÇAY-KUR'a ait çay fabrikalarınca, özel sektör işletmeleri tarafından gönderilen üretici icmallerindeki yaş çay miktarları ile kendi icmallerindeki yaş çay miktarları on gün içinde üretici bazında birleştirilir ve üreticilerin 2024 yılı üretim sezonunda satmış olduğu toplam yaş çay miktarları belirlenir. Buna göre ÇAY-KUR tarafından üretici bazında yaş çay ürünü fark ödemesi destek tutarlarını gösteren üretici bazında İcmal 4 hazırlanır.

(8) Ruhsatlı üreticilerin 2024 yılında üretilip satmış oldukları yaş çay miktarları ruhsatlı alanları ile ilişkilendirilir. Üreticilere, 2024 yılı yaş çay üretim sezonunda dekar başına en fazla 2.766 kilograma kadar yapılan çay satışına fark ödemesi desteği yapılır. Fazlalık kısma ödeme yapılmaz. Bu doğrultuda destek tutarları hesaplanır ve hesaplanan destek tutarları, ÇAY-KUR tarafından ödenek tahsisi için Bakanlığa bildirilir.

(9) Birden fazla fabrikada ruhsatlı üreticilik kaydı bulunan üreticilerin, fark ödemesine esas çay miktarlarının belirlenmesinde, üreticinin toplam ruhsatlı çaylık alanı esas alınır.

(10) Çay bahçesinin aynı üretim sezonunda birden fazla üretici tarafından kullanılması halinde, destekleme ilk üretimi yapan üreticiye ödenir. İlk üretimi yapan üreticinin çay üretiminde bulunmaması ya da çay satışının dekar başına 2.766 kilogramın altında kalması halinde, sonradan aynı araziye kullanan üreticilere, ilk üreticilerin üretim miktarı da dikkate alınarak, aynı alan için dekar başına 2.766 kilogramı aşmayacak şekilde ödeme yapılır.

Fark ödemesi desteğine esas üretici icmallerinin hazırlanmasında dikkat edilecek hususlar

MADDE 8- (1) Ticaret borsalarına tescil ettirilmeyen miktarlar ile müstahsil makbuzu ve/veya fatura ile onaylı yaş çay tahakkuk bordrosu düzenlenmeden satın alınan yaş çaylar için fark ödemesi desteği ödemesi yapılmaz.

(2) Müstahsil makbuzu ve/veya fatura ile onaylı yaş çay tahakkuk bordrosu hangi ruhsatlı üretici adına düzenlenmiş ise fark ödemesi desteği icmal de mutlak surette o ruhsatlı üretici adına düzenlenir.

(3) ÇAY-KUR fabrikaları tarafından düzenlenecek olan İcmal 1, üreticilerin T.C. kimlik numarasına göre hazırlanır. Birden fazla ruhsatlı olan üreticilerin fark ödemesi desteğine esas yaş çay miktarları, tek bir cüzdana T.C. kimlik numarası üzerinden birleştirilmek suretiyle düzenlenir.

(4) Özel sektör işletmeleri tarafından düzenlenen İcmal 2, borsada tescil yaptığı isme göre hazırlanır. Özel sektör işletmeleri; İcmal 2'yi, üreticinin kayıtlı olduğu ÇAY-KUR fabrikası bazında hazırlar. Özel sektör işletmeleri kendisine yaş çay satan üreticinin birden fazla ÇAY-KUR fabrikasına kayıtlı olması halinde, her bir fabrika için ayrı olmak üzere o üreticinin kayıtlı olduğu toplam fabrika sayısı kadar icmal hazırlar.

(5) Özel sektör işletmeleri tarafından, ÇAY-KUR fabrikası adına hazırlanacak olan İcmal 2'de, bir üreticiye ait destekleme bilgileri yalnızca bir satırda belirtilir. Aynı üretici için birden fazla satırda destekleme bilgileri belirtilmez.

(6) Özel sektör işletmeleri tarafından hazırlanacak olan İcmal 2'de, "Ruhsat No." ve "Cüzdan No." sütunlarına üreticinin ÇAY-KUR kayıtlarında yer alan ruhsat numarası ile cüzdan numarası yazılır. Hiçbir şekilde ad, soyad ve baba adlarında kısaltma yapılmaz. İcmallerde T.C. kimlik numarası belirtilmeyen üreticilere ödeme yapılmaz. Fark ödemesine esas icmaller bilgisayar ortamında hazırlanır ve icmallerin her sayfası yetkililer tarafından imzalanır.

Askı işlemleri

MADDE 9- (1) ÇAY-KUR fabrikaları tarafından üretici bazında hazırlanan, üreticilerin 2024 yılı üretim sezonunda satmış olduğu toplam yaş çay miktarlarına göre hesaplanan destek tutarlarını gösteren İcmal 4, ÇAY-KUR'a ait çay fabrikalarında on gün süreyle askıya çıkarılır. Askıya çıkarma, indirme, tarih ve saati tutanağa bağlanır. Askı süresince herhangi bir itiraz olmaması halinde icmallerdeki bilgiler doğru kabul edilir. Daha sonra yapılacak herhangi bir itiraz değerlendirmeye alınmaz ve herhangi bir hak doğurmaz.

(2) ÇAY-KUR'a ait çay fabrikaları tarafından icmallerin askıda kalma süresi zarfında maddi hatalara ilişkin olarak yapılan yazılı itirazlar, askı süresi ve bu sürenin bitiminden itibaren on gün içerisinde değerlendirilir. Askı süresince yapılan itirazların değerlendirilmesi sonucunda icmallerde düzeltme yapılması halinde icmaller yeniden düzenlenir. Düzenlenen icmallerdeki destek tutarları ÇAY-KUR tarafından ödenek tahsisi için Bakanlığa bildirilir.

(3) Özel sektör işletmelerince düzenlenen İcmal 2 ile İcmal 3'ün karşılaştırması yapılır. Tespit edilen hatalar, ilgili işletmeye resmî yazı ile bildirilerek bu hataların birlikte düzeltilmesi sağlanır.

(4) Özel sektör işletmeleri tarafından ÇAY-KUR fabrikalarında üreticilik kaydı bulunmayan üreticiler adına icmal düzenlenmiş olması halinde bu üreticilerin fark ödemesi desteğinden yararlanamayacakları ilgili özel sektör işletmelerine resmî yazı ile bildirilir.

Finansman ve ödemeler

MADDE 10- (1) Bu Tebliğ kapsamındaki destekler 2025 yılı tarımsal destekleme bütçesinden ödenir. Bu Tebliğin uygulanmasıyla ilgili olarak üstlendiği hizmetlerden dolayı üreticilere ödenen destek tutarının % 0,02'si oranında hizmet komisyonu ÇAY-KUR'a, % 0,05'i oranında hizmet komisyonu ise T.C. Ziraat Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğüne Bakanlık tarafından ayrıca ödenir.

(2) Fark ödemesi desteği, T.C. Ziraat Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğü tarafından, Bakanlığın ilgili kuruluşu olan ÇAY-KUR aracılığı ile üreticilere ödenir.

(3) Ödemeler, ÇAY-KUR'a kaynak aktarılmasını müteakip, ruhsatlı üreticilerin kayıtlı olduğu ÇAY-KUR fabrikalarının anlaşmalı olduğu bankalardaki üretici adına önceden açılmış bulunan hesaplara yapılır.

(4) Ruhsatlı üreticinin kayıtlı olduğu ÇAY-KUR fabrikasının anlaşmalı olduğu bankada adına açılmış hesabı bulunmayan üreticilere ödeme yapılmaz. Ödeme hesap açılması halinde yapılır.

Fark ödemesi desteğinden yararlanamayacak olanlar

MADDE 11- (1) Fark ödemesi desteğinden faydalanan kişinin ölümü, yangın, deprem, sel ve benzeri tabii afetler gibi mücbir sebepler dışında aşağıdaki üreticiler fark ödemesi desteğinden yararlanamazlar:

- a) 6 ncı maddede belirtilen süre içerisinde istenilen belgelerle başvuruda bulunmayan üreticiler.
- b) Askı listelerinde ismi bulunmayan veya askı süresi sonuna kadar hatalı kayıtların düzeltilmesi için yazılı başvuruda bulunmayan üreticiler.
- c) Ruhsatsız üreticiler.
- ç) Üretim sezonundan önce ruhsatlı üreticiliği sona erenler.
- d) Çay Tarım Alanlarının Belirlenmesi ve Bu Alanlarda Çay Tarımı Yapan Üreticilere Ruhsatname Verilmesine Dair Karar doğrultusunda ruhsatını yenilemeyen üreticiler.
- e) Karar ekindeki listede belirlenen havzası dışında üretim yapan yaş çay üreticileri.
- f) Kamu kurum ve kuruluşları.

Denetim, haksız ödemelerin geri alınması ve hak mahrumiyeti

MADDE 12- (1) Yaş çay ürünü fark ödemesi desteği ödemelerinin denetimini sağlayacak tedbirleri almaya Bakanlık yetkilidir. Bu amaçla yapılacak çalışmalarda gerektiğinde diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ziraat odaları ve ticaret borsalarının hizmetlerinden yararlanılır.

(2) Bu Tebliğde belirlenen ilgili birimler, kendilerine ibraz edilen belgelerin kontrolünden ve kendi hazırladıkları belgelerden sorumludurlar. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyerek haksız yere ödemeye neden olanlar ile ödemelerden haksız yere yararlanmak üzere sahte veya içeriği itibarıyla gerçek dışı belge düzenleyen ve kullananlar hakkında gerekli idari işlemler yapılarak hukuki ve cezai süreç başlatılır.

(3) Haksız yere yapılan destekleme ödemeleri, ödeme tarihinden itibaren 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 inci maddesinde belirtilen gecikme zammı oranları dikkate alınarak hesaplanan kanunî faizi ile birlikte, anılan Kanun hükümlerine göre geri alınır. Haksız ödemenin yapılmasında ödemeyi sağlayan, belge veya belgeleri düzenleyen gerçek ve tüzel kişiler, geri alınacak tutarların tahsilinde müştereken sorumlu tutulurlar.

(4) Bu Tebliğ ile belirlenen destekleme ödemelerinden, idari hata sonucu düzenlenen belgelerle yapılan ödemeler hariç, haksız yere yararlandığı tespit edilen üreticiler beş yıl süreyle hiçbir destekleme programından yararlandırılmazlar. Bu durumda olan üretici bilgileri ÇAY-KUR tarafından üreticilerin çay tarımı yaptığı yerdeki Bakanlık İl Müdürlüğüne bildirilir. Bu üreticiler ile ilgili 18/4/2006 tarihli ve 5488 sayılı Tarım Kanununun 23 üncü maddesi kapsamındaki iş ve işlemler il tahkim komisyonlarınca yürütülür ve alınan kararlar gerekli tedbirlerin alınması için ÇAY-KUR'a bildirilir.

Sorumluluk

MADDE 13- (1) Kamu ve özel sektör yaş çay işletmeleri, satın aldıkları yaş çay yaprağı karşılığı, 213 sayılı Kanunun ilgili maddeleri gereğince müstahsil makbuzu veya fatura ile onaylı yaş çay tahakkuk bordrosu düzenleyerek üreticiye vermek zorundadır. Bu belgelerin üretici tarafından beş yıl saklanması zorunludur.

(2) Kamu ve özel sektör yaş çay işletmeleri düzenledikleri bilgi ve belgelerin doğruluğundan sorumludurlar. Ürün teslim edildiği halde, ürün karşılığı belge vermeyen yaş çay işletmeleri hakkında, 213 sayılı Kanunun ilgili maddeleri uyarınca ceza kovuşturması ve diğer kanuni işlemler yapılır.

(3) Kamu ve özel sektör işletmeleri fark ödemesi desteği ile ilgili olarak yapılan tüm bilgi ve belgelerin suretlerini kontrol amacıyla muhafaza ederler.

Yürürlükten kaldırılan tebliğ

MADDE 14- (1) 18/11/2023 tarihli ve 32373 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeline Göre Yaş Çay Üreticilerine 2023 Yılı Yaş Çay Ürünü İçin Fark Ödemesi Desteği Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2023/45) yürürlükten kaldırılmıştır.

Tamamlanamayan işlemler

GEÇİCİ MADDE 1- (1) 14 üncü madde ile yürürlükten kaldırılan Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeline Göre Yaş Çay Üreticilerine 2023 Yılı Yaş Çay Ürünü İçin Fark Ödemesi

Desteği Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2023/45) hükümleri çerçevesinde başlatılmış ve sonuçlandırılmamış olan işlemler söz konusu Tebliğ hükümlerine göre sonuçlandırılır.

Yürürlük

MADDE 15- (1) Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 16- (1) Bu Tebliğ hükümlerini Tarım ve Orman Bakanı yürütür.

[Ekleri için tıklayınız.](#)